BOKN OG TYSVÆR - SINGLE ELLER SAMAN?

Konsekvensutgreiing av ei eventuell kommunesamanslåing

KORTRAPPORT

Av

Torjus Bolkesjø og Kjetil Lie

med bidrag frå Knut Arne Askeland

TELEMARKSFORSKING-BØ

FØREORD

I slutten av november 2005 blei Telemarksforsking-Bø engasjert for å gjennomføre ei konsekvensutgreiing av ei eventuell kommunesamanslåing mellom Bokn og Tysvær. Oppdraget gjekk ut på å skrive ein hovudrapport med fullstendig dokumentasjon av dei vurdringane som blir gjort, ein lesevenleg kortrapport og ein power point – presentasjon.

Styringsgruppa har vore samansett av fire personar frå kvar av kommunane:
Svein Ove Alvestad, ordførar i Bokn kommune (leiar)
Reidar Pedersen, ordførar i Tysvær kommune (nestleiar)
Kyrre Lindanger, kommunestyremedlem Bokn kommune
Randi Rettedal, kommunestyremedlem Tysvær kommune
Lindy Haram, hovudtillitsvalt Bokn kommune
Frode Løland, hovudtillitsvalt Tysvær kommune
Jan Erik Nygaard, rådmann Bokn kommune (sekretær)
Arne Jensen, rådmann Tysvær kommune

Vi hadde eit innleiande møte med representantar frå styringsgruppa, i same møte som det blei klårt at Telemarksforsking-Bø hadde blitt valt som utgreiar. I siste halvdel av januar blei styringsgruppa presentert for og gav tilbakemeldingar på førebelse avsnitt og samandrag frå det innhaldet som no er samla i den endelege utgreiinga. På eit møte 22. februar blei eit sluttutkast til rapport presentert og drøfta i styringsgruppa.

I denne kortrapporten har vi lagt vekt på å gje eit kortfatta oversyn over utviklingstrekk og vurderingar om fordelar og ulemper ved ei eventuell kommunesamanslåing. I tråd med kva som fylgde av konkurransegrunnlaget for innhenting av tilbod på utgreiinga, er det ikkje gjeve nokon tilråding eller bestemt konklusjon om kommunane bør slå seg saman eller ikkje.

Vi ynskjer elles å takke styringsgruppa for eit konstruktivt samarbeid med gode innspel og kommentarar. Takk også til Knut Arne Askeland i Tysvær kommune for hans koordinering og arbeid med leveransar til utgreiinga.

Bø i Telemark, ultimo februar 2006

Kjetil Lie
prosjektleiar

INNHALD

1 INNLEIING 5

2 BEFOLKNINGSUTVIKLING, -STRUKTUR OG FLYTTING 6

3 NÆRINGSLIV, NÆRINGSUTVIKLING OG PENDLING 10

4 KONSEKVENSAR FOR KOMMUNAL ØKONOMI 16

5 TENESTETILBODET 19

6 KOMMUNANE SI ROLLE SOM SAMFUNNSUTVIKLAR 22

7 IDENTITET, LOKALDEMOKRATI OG DELTAKING 28

8 VIDARE ARBEID MED SPØRSMÅLET OM SAMANSLÅING 30

9 FORDELAR OG ULEMPER VED SAMANSLÅING 32

1 INNLEIING

Kommunestyra i Bokn og Tysvær vedtok våren 2005 å utgreie fordelar og ulemper ved ei eventuell kommunesamanslåing mellom dei to. Målet med analysen er å samanstille data frå dei ulike kommunane og vurdere dette i forhold til kva perspektiv ei eventuell samanslåing av kommunane opnar for. Utgreiinga skal fokusere på to alternative konsekvensar:

1. ***Kommunane vidareførast som to sjølvstendige einingar***
2. ***Ei full kommunesamanslåing***

Konsekvensanalysen skal leggje til grunn ei intensjonsavtale mellom Bokn og Tysvær om korleis tenestetilbodet skal vere i Bokn etter ei samanslåing. I denne avtala heiter det mellom anna at kommunesenteret skal ligge i Aksdal, medan den nye kommunen skal nytte Bokn sitt kommunevåpen. Ingen av dei tilsette- skal seiast opp som følgje av samanslåinga. Det kan likevel bli endring i arbeidsoppgåver for dei tilsette. Det heiter òg at det skal oppretthaldast eit godt og like tilgjengeleg tilbod for innbyggarane i Bokn som før samanslåinga.

Innbyggartalet på Bokn utgjorde pr. 1 januar 2005 bare vel 8 % av Tysværs. Dette saman med ta kommunesenteret i ein ny kommune vert i Aksdal tilseier at ei kommunesamanslåing mellom Bokn og Tysvær fyrst og fremst vil ha verknad for dei som bur på Bokn. Det er fyrst og fremst på Bokn folk spør seg om kva som blir konsekvensane av ei samanslåing. Dette fører til at konsekvensanalysen naturleg fyrst og fremst har fokus på kva for verknader ei kommunesamanslåing vil ha for Bokn og dei som bur der. Sentrale spørsmål for boknarane er mellom anna kva ei samanslåing vil ha å seie for:

- Kvalitet og innhald i det kommunale tenestetilbodet på Bokn?
- Lokalsamfunnsutviklinga på Bokn?
- Identitet og tilhøyre. Vil det til dømes bli vanskelegare for Bokn som lokalsamfunn å markere seg utanfor Bokn etter ei samanslåing?
- Økonomiske ressursar til utvikling og tenester?

Kommunane har sjølve hatt ansvar for å gjennomføre ein del av utgreiinga. Kva for deler dette er, går fram av Tabell 1. Om dette heiter det i notatet som låg til grunn for innhentinga av pristilbod:

Tabell 1 Område som blir tatt opp i utgreiinga og ansvar for dei ulike områda

Område	Ansvar
Demografiske utviklingstrekk	Tf-Bø
Geografiske forhold og regional integrasjon	Tf-Bø
Kommunikasjonsutvikling og områdeorganisering	Kommunane
Næringsstruktur, næringsutvikling og utvikling av lokalsamfunnet. Bokn og Tysvær som utviklingsaktør	Tf-Bø
Utbyggingsmønster og arealbruk	Kommunane
Kompetanse, personalressursar og spesialisering	Kommunane
Økonomiske konsekvensar	Tf-Bø
Det kommunale tenestetilbodet	Kommunane
Organisering av lokal statsforvaltning	Kommunane
Lokaldemokrati og identitet	Kommunane

Kommunane sin del av utgreiinga har i hovudsak blitt gjennomført av Knut Arne Askeland i Tysvær kommune.

2 BEFOLKNINGSUTVIKLING, -STRUKTUR OG FLYTTING

For å seie noko om kva for utfordringar kommunane står overfor, er det viktig å sjå på utvikling i folkemengda og fordeling på alder. Vi viser og tal for SSBs si framskriving av folkemengda og korleis denne vil fordele seg på alder i åra som kjem.

Utviklinga i folketalet

Talet på innbyggarar i Tysvær auka med godt og vel 50% i perioden 1974-2005, frå ca 6200 til nær 9400. Kommunen har hatt særleg sterk vekst i tettstadene Førdesfjorden og Aksdal. I 1995 var det 2250 som budde i tettstader, medan tilsvarande tal i 2005 var 4303. Samstundes var det ein tilbakegang i strøk med spreidd busetnad, frå 5865 til 5051. Dette viser at det skjer ein konsentrasjon av befolkninga til Aksdal og Førdesfjorden-området. Veksten i folketalet i Tysvær er omtrent som for Rogaland rest, dvs Rogaland minus kommunane på Haugalandet. Den sterke veksten i folketalet i Tysvær skuldast fleire forhold. På 70-talet var det stor tilflytting frå Haugesund på grunn av mangel på bustadareal og tilrettelegging av tomter i denne kommunen. *Ein heil generasjon flytta frå Haugesund,* som ein av informantane våre seier. I perioden 1981-1985 vart Kårstøanlegget bygd ut, noko som gav ny vekst i Tysvær. På grunn av dette

fekk Tysvær god økonomi og utvikla eit godt tilbod innanfor ulike tenester som skule og barnehage samstundes som bustadtomtene var rimelege. Dette gjorde at Tysvær blei ein attraktiv kommune å flytte til, og ser vi på folketalsutviklinga dei 10 siste åra er det ingen av kommunane på Haugalandet som har hatt så sterk vekst som Tysvær.

Bokn har hatt langt lågare vekst med ca 8% auke i folketalet i perioden 1974 – 2005. Medan folketalet i 1974 var 713 var det 769 innbyggarar i Bokn ved inngangen til 2005. Slik det går fram av figuren har folketalet svinga noko frå periodar med vekst til periodar med nedgang. Den sterkaste veksten skjedde i åra 1992-1994. Dette skuldast truleg fastlandssambandet som kom i 1991. Bokn kommune har prøvd å trekke til seg folk ved å legge ut subsidierte, rimelege bustadtomter utan å lukkast med dette. Av 24 tomter som vart lagt ut på Austre Bokn i 2000 har 14 blitt selt. Dette viser at slik tilhøva er i dag, er det vanskeleg å trekke til seg nye innflyttarar.

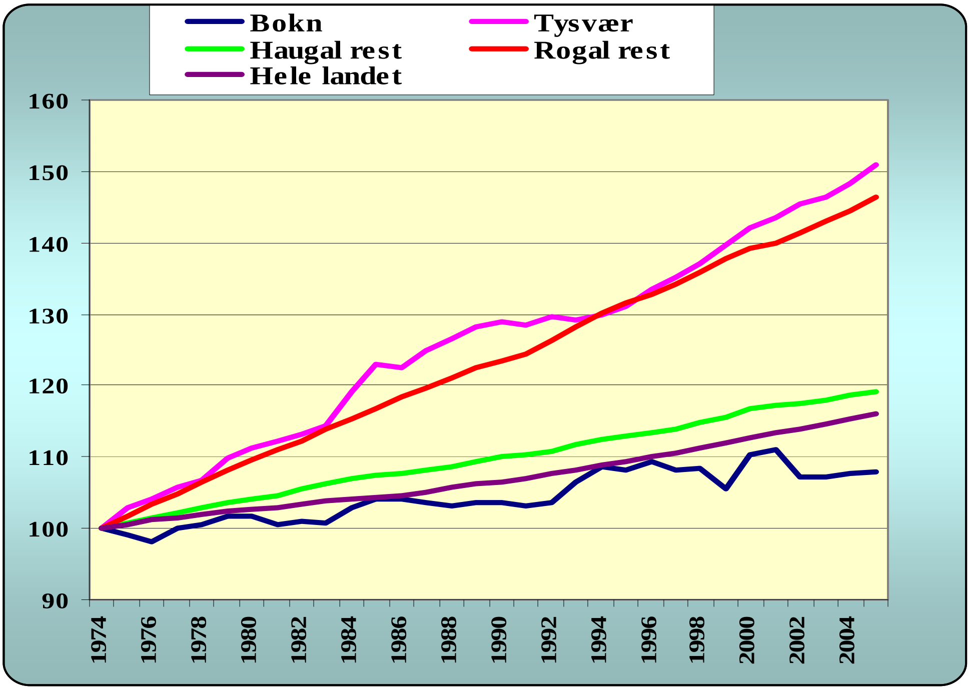

Figur 1 Uvikling i folketalet 1974 – 2005 for Bokn, Tysvær, Haugalandet rest, Rogaland rest (utanom Haugalandet) og landet totalt. 1974 =100

Flyttekomponenten er svært viktig når det gjeld utviklinga i folketalet. Det er i fyrste rekke den som kan påverke utviklinga i folketalet på kort sikt, medan

naturleg tilvekst er ein meir langsiktig endringskomponent som meir er bestemt av korleis folk fordelar seg på alder. Tysvær har hatt innflyttingsoverskot nesten alle åra sidan 1974, medan Bokn har hatt like mange år med netto innflytting og netto utflytting. Ser vi nærare på flytteaktiviteten i Bokn og Tysvær i perioden 2002-2004 finn vi at Bokn ikkje hadde innflytting frå utlandet, medan 4 flytta ut. Tysvær hadde dei same åra ganske stort innflyttingsoverskot frå utlandet, i alt over 100 personar.

Ein stor del av flyttingane frå/til Bokn og Tysvær går til/frå andre kommunar på Haugalandet. Mellom Bokn og Tysvær var det i treårsperioden 2002-2004 i alt 42 flyttingar, der 27 var frå Bokn til Tysvær og 15 andre vegen.

Framskriving av folkemengda[1] og fordeling på alder

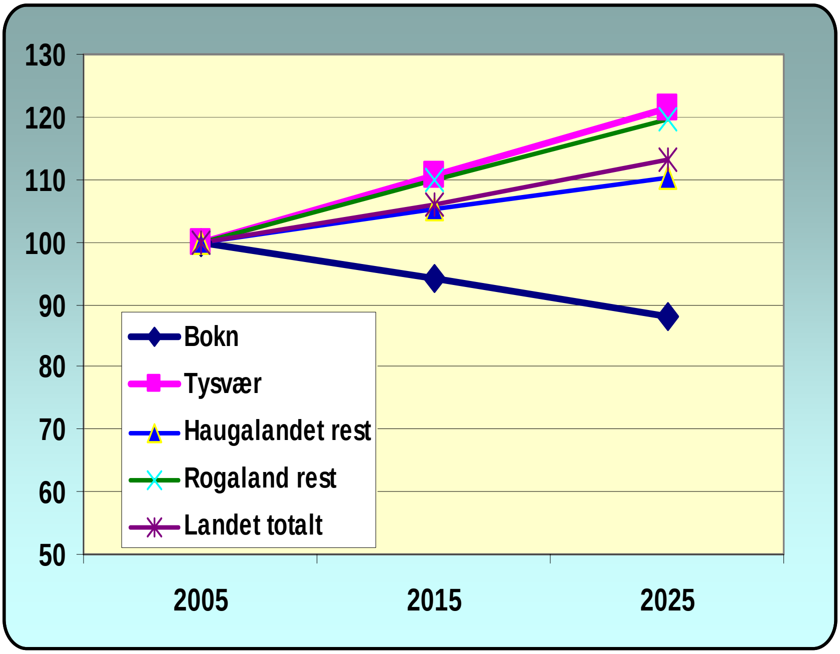

Figur 2 Framskriving av folkemengda til 2015 og 2025. Modell MMMM. 2005=100

1

Statistisk sentralbyrås framskriving av folkemengda – føresetnader:
I desember 2005 kom det nye tal for framskriving av folkemengda i kommunane. Framskrivinga bygger på fruktbarheit, forventa levealder, nettoinnvandring og innanlands mobilitet (flytting). For flytting bygger ein på erfaringstal for perioden 2000-2004. Det blir nytta fleire alternativ for framskrivinga. Vi har bruka eit såkalla middelalternativ der 226 kommunar vil få auka folkemengde i 2015 samanlikna med i dag.

Ut frå Statistisk sentralbyrå si framskriving av folkemengda vil denne for Bokn sin del bli redusert frå 769 i 2005 til 725 i 2015 og 677 i 2025. For Tysvær vil folketalet i følgje framskrivinga auke frå 9370 i 2005 til 10 379 i 2015 og til 11 371 i 2025, dvs. ein auke på 2000 i løpet av 20 år.

Tabell 2 viser folketalet i Bokn og Tysvær i ulike aldersgrupper for åra 2005, 2015 og 2025 ut frå SSB sine framskrivingar. For Bokn sin del vil det bli nedgang i dei fleste aldersgruppene. Unntaket er at talet på eldre aukar noko, men ikkje dramatisk. Dei yngste aldersgruppene vil bli mindre. Medan talet i barne- og ungdomsskulen i 2005 er 111, blir dette talet redusert til 101 i 2015 og vidare til 80 i 2025. Dette gjer det stadig vanskelegare å oppretthalde ein skule med alle alderstrinn. Den yrkesaktive gruppa 20-66 år vil bli sterkt redusert, frå 431 i 2005 til 395 i 2015 og vidare til 366 i 2025. Denne nedgangen vil redusere talet på dei som betaler skatt til Bokn. I kapittel 5 har vi gjort tentative berekningar på dette. Under føresetnad om at framskrivinga av folketalet er rett, skjer det ein forgubbingsprosess på Bokn.

Tysvær på si side vil ha vekst i dei fleste aldersgruppene fram til 2015. Unntaket er at talet på barn i barneskulealder vil gå ned, for så å auke på nytt i 2025. Tysvær vil få sterk vekst i dei eldste gruppene, og det er truleg innanfor eldreomsorg dei største utfordringane vil kome i åra som kjem.

Tabell 2 Aldersfordeling i Bokn og Tysvær i 2005, 2015 og 2025. Modell MMMM. Kjelde SSB

	0-5	**6-12**	**13-15**	**16-19**	**20-44**	**45-66**	**67-79**	**80+**	**I alt**
Bokn 2005	64	75	36	38	230	201	82	43	**769**
Bokn 2015	48	73	28	43	188	207	93	45	**725**
Bokn 2025	48	56	24	37	174	192	97	49	**677**
Tysvær2005	865	1124	465	585	3133	2268	622	308	**9370**
Tysvær2015	865	1075	512	707	3249	2725	923	323	**10379**
Tysvær2025	1028	1125	469	655	3462	2946	1227	459	**11371**

Samanfattande vurderingar

Pr 1. januar 2005 hadde Tysvær 9370 innbyggarar og Bokn 769. Ein samanslått kommune vil eventuelt få godt og vel 10 000 innbyggarar i dag, medan folketalet på Bokn vil utgjere under 8 % av folketalet i den nye kommunen.

Held befolkningsutviklinga fram slik ho har gjort den siste tida, vil befolkninga på Bokn utgjere ein stadig mindre del av det totale folketalet i ein

eventuell ny kommune. Veksten er i fyrste rekke konsentrert til dei nordvestre delane av Tysvær rundt tettstadene Førdesfjorden og Aksdal.

Det er neppe grunn til å tro at folketalet på Bokn eller i Tysvær i særleg grad vil bli påverka av ei kommunesamanslåing. Det mest påtrengande spørsmålet er korleis folketalet på Bokn isolert sett vil utvikle seg, og om det i framtida er mogleg å bestå som eigen kommune med såpass liten befolkning. Er det mogleg å oppretthalde dei funksjonane som er naudsynte for å fungere som ein kommune med dei oppgåvene som normalt ligg til kommunane, eller blir det naudsynt for kommunen å samarbeide med andre kommunar på så mange område at det i røynda blir lite igjen av kommunen som eigen eining?

3 NÆRINGSLIV, NÆRINGSUTVIKLING OG PENDLING

Kva har ei eventuell kommunesamanslåing å seie for næringsutviklinga i dei to kommunane? I dette kapitlet skal vi fyrst sjå på kjenneteikn ved næringslivet i dei to kommunane før vi vurderar fordelar og ulemper for næringsutviklinga ved ei eventuell samanslåing.

Arbeidsplassar fordelt på næring

viser at det samla talet på arbeidsplassar i Bokn har gått ned frå 319 i 2000 til 281 i 2004, dvs ein nedgang på 12 % på fire år. Tilsvarande tal for Tysvær er ein vekst frå 3456 til 3674, dvs. ein vekst på godt og vel 6%.For Rogaland totalt er det ein vekst på 5%. Samanliknar vi med dei andre kommunane på Haugalandet, finn vi at det berre er Utsira som har dårlegare utvikling i talet på arbeidsplassar enn Bokn. Ølen har sterkast vekst, medan Haugesund og Tysvær som har lik vekst kjem på andreplass blant kommunane på Haugalandet.

Tabell 3 Yrkesaktive og arbeidsplassar[2] *i Bokn og Tysvær2000-2004.*

År	Yrkesaktive busett i Bokn	Arbeids-plassar i Bokn	Yrkesaktive busett i Tysvær	Arbeids-plassar i Tysvær
2000	410	324	4404	3482
2001	383	323	4509	3452
2002	375	301	4557	3486
2003	360	316	4603	3586
2004	365	284	4720	3693

Feil! Ugyldig selvreferanse for bokmerke. viser arbeidsplassar fordelt på næring i Bokn, Tysvær, Rogaland og landet totalt i 2004. Tabellen viser at primærnæringane utgjer ein relativt stor del av talet på arbeidsplassar i Bokn og Tysvær samanlikna med resten av Rogaland og landet totalt. Industrien har òg ein sterk posisjon i Tysvær. Det er lite forretningstenester i dei to kommunane, medan sysselsettinga i offentleg administrasjon, undervisning og helsetenester er stor på Bokn. Desse arbeidsplassane er for det aller meste kommunale. Ut frå SSB sine tal hadde Bokn 101 arbeidsplassar i kommunal sektor i 2004. Dette tilsvarar 35,6% av arbeidsplassane i kommunen. Ut frå opplysningar frå rådmannen i Bokn tilsvarar dette ca. 60 årsverk, dvs at det er mange som har deltidsstillingar. Tysvær kommune med 12 gonger så stor folkemengd, hadde 1132 arbeidsplassar, dvs 30,6% av arbeidsplassane i kommunen. Flest sysselsette er det i helse- og sosialtenester. Her finn vi òg ein auke på over 100 arbeidsplassar i Tysvær frå 2000 til 2004. For dei andre sektorane er det små endringar både i Bokn og Tysvær

Endringane i arbeidsplassar frå 2000 – 2004 viser for Bokn sin del nedgang i bygg og anlegg, primærnæringane og industri. Særleg i 2004 var det sterk nedgang i industrien. Dette skuldast nedlegging av fiskemottaket på Bokn, og verknaden av dette var særleg at talet på industriarbeidsplassar for kvinner vart redusert frå 22 i 2003 til 3 i 2004. Industriarbeidsplassane er fyrst og fremst knytt til Bokn Plast og Grieg Seafood som har eit smolt- og matfiskanlegg på Bokn. I følgje våre informantar gikk det betre med næringslivet på Bokn i 2005. Bokn Plast som har investert i nytt bygg, går svært godt, men har problem med å rekruttere arbeidskraft. Grieg Seafood har utvida anlegga for smoltproduksjon. I tillegg er eit oppdrettsanlegg for krabbe under planlegging. Dette viser at det

[2] *Den registerbaserte sysselsettingsstatistikken omfatter personer mellom 16-74 år som var registrert bosatt i landet på referansetidspunktet, og som har utført arbeid av minst en times varighet i referanseuken, eller var midlertidig fraverende fra slikt arbeid.* Ein person blir berre registrert ein gong. (Kjelde: SSB Om den registerbaserte sysselsettingsstaistikken.)

for tida er aktivitet på Bokn som kan føre til at talet på industriarbeidsplassar tek seg noko opp i tida framover.

Tabell 4 Næringsstrukturen i Bokn, Tysvær. Rogaland og landet totalt i 4.kvartal 2004
Prosent arbeidsplassar i ulike næringar. Kjelde: SSB

Næring (nace-kode)[3]	**Bokn**	**Tysvær**	**Rogaland**	**Landet totalt**
Primærnæringar (01-05)	16,4	10,9	4,5	3,5
Industri mv (10-41)	12,1	26,6	21,5	13,1
Bygg og anlegg (45)	2,8	7,8	6,7	7,4
Handel (50-52)	5,0	10,2	14	15,2
Hotell og restaurant (55)	4,3	1,4	3,2	3,3
Transport (60-64)	10,3	4,8	5,9	6,9
Forretningstenester (65-74)	3,2	2,9	10,8	12,3
Personleg tenesteyting (90-99)	2,1	2,5	3,3	4,0
Offentleg administrasjon, undervisning, helse og sosial-tenester (75-85)	43,8	33	30,1	34,3
Totalt	100	100	100	100
N= arbeidsplassar totalt	281	3674	191 831	2274000

Tysvær har hatt vekst i arbeidsplassar i dei fleste næringane. Unntaket er handel, primærnæringane og personleg tenesteyting. Sterkast vekst er det i forretningstenester, men også arbeidsplassane i industrien aukar. Dette skuldast truleg særleg utviklinga på Kårstø.

Ser vi på Bokn og Tysvær under eitt, auka talet på arbeidsplassar frå 3806 i 2000 til 3977 i 2004. Sjølv om utviklinga på Bokn har vore negativ, har dei to kommunane sett under eitt hatt ei positiv utvikling.

[3] Litt nærare om kva næringar som er med i einskilde grupper:
65-74 omfattar mellom anna bank, forsikring, eigedomsutvikling, databehandling og tenesteyting innan regnskap, bedriftsrådgjeving og annan konsulentverksemd.
90-99 personleg tenesteyting omfattar mellom anna ulike typar av interesseorganisasjonar, fritidsverksemd, underhaldning, bibliotek og personleg tenesteyting som frisering, helsestudio med meir.

Pendlingsomfang[4] og pendlingsstraumar
Både Bokn og Tysvær har færre arbeidsplassar i kommunen enn det er yrkesaktive busett i kommunane (Tabell 5). Nettounderskotet på arbeidsplassar i 2004 var 22% i begge kommunane. På Haugalandet er det berre Sveio og Karmøy som har større netto utpendling. Haugesund og Ølen har overskot på arbeidsplassar.

Av dei 365 yrkesaktive som budde på Bokn hausten 2004, var det i alt 200 eller tilsvarande 55% som arbeidde i kommunen. Dei andre 165 pendla ut, og samstundes var det 84 som pendla inn.

I Tysvær var det 2182 av i alt 4720 yrkesaktive busett i kommunen i 2004 som arbeidde der. Det utgjer 46%, og følgjeleg er det fleire av dei yrkesaktive som arbeider utanfor enn i kommunen. Innpendlinga til Tysvær auka med 200 frå 2000 til 2004, men utpendlinga har auka enda sterkare slik at netto utpendlinga auka frå 922 til 1024 yrkesaktive.

Tabell 5 Pendlingsomfang og pendlingsmønsetr for 2004 for Bokn og Tysvær. Kjelde SSB

	Arbeidsstad							
Bustad	**Bokn**	**Tysvær**	**Haugesund**	**Karmøy**	**Stavanger**	**Ølen/ Vindaf**	**Bergen**	**Andre**
Bokn	**200**	57	41	11	9	3	2	42
Tysvær	30	**2182**	1416	369	84	123	87	429
Haugesund	21	671						
Karmøy	9	373						
Stavanger	9	28						
Ølen/Vind	2	127						
Bergen	0	7						
Andre	13	251						

Tabell 5 viser at av dei 165 som pendla frå Bokn, var det 98 som pendla til Tysvær og Haugesund. Av dei 42 ”andre” er det 15 som er oljependlarar og 18 pendlar til andre kommunar i Rogaland. Tilsvarande tal for Tysvær er 115 oljependlarar og 128 til andre kommunar i Rogaland. Over 1400 pendla til Haugesund. Utover dette er pendlarane spreidd over store område.

Samstundes som Tysvær er den kommunen som har flest innpendlarar frå Bokn, er òg Tysvær bustadkommunen for dei fleste som pendlar til Bokn. Der-

[4] Ein pendlar er ein person som på veg frå bustad til arbeid kryssar ei kommunegrense.

nest kjem Haugesund. Ved sida av Haugesund er det mange innpendlarar frå Karmøy til Tysvær.

Det geografiske mønsteret for pendling viser at Bokn og Tysvær er sterkt integrert i ein regional arbeidsmarknad på Haugalandet. Tysvær er òg ein viktig arbeidsmarknad for boknarane, sidan 15% av dei yrkesaktive på Bokn pendlar til Tysvær. Samstundes er 10% av arbeidsplassane på Bokn besett av folk frå Tysvær, og det er frå Tysvær kommune dei fleste innpendlarane på Bokn kjem frå.

Arbeidsløyse

Medan arbeidsløysa har auka på Bokn dei siste åra, har tala for Tysvær halde seg lågt i alle åra frå 2000. Dei nyaste tala for Bokn viser 22 heilt arbeidslause (desember 2005) noko som tilsvarar ei arbeidsløyse på 6% fordelt med 4,8% på menn og 7,5% på kvinner. Tysvær hadde til same tid ei arbeidsløyse på 1,7%.

Når det er høg arbeidsløyse er det ofte mange på attføring og etter måten mange er føretrygda. Bokn har da og samanlikna med andre kommunar relativt mange uførepensjonistar og personar på attføring. Dei høge tala for arbeidsløyse og personar på attføring viser at Bokn er eit samfunn som har behov for ny næringsaktivitet.

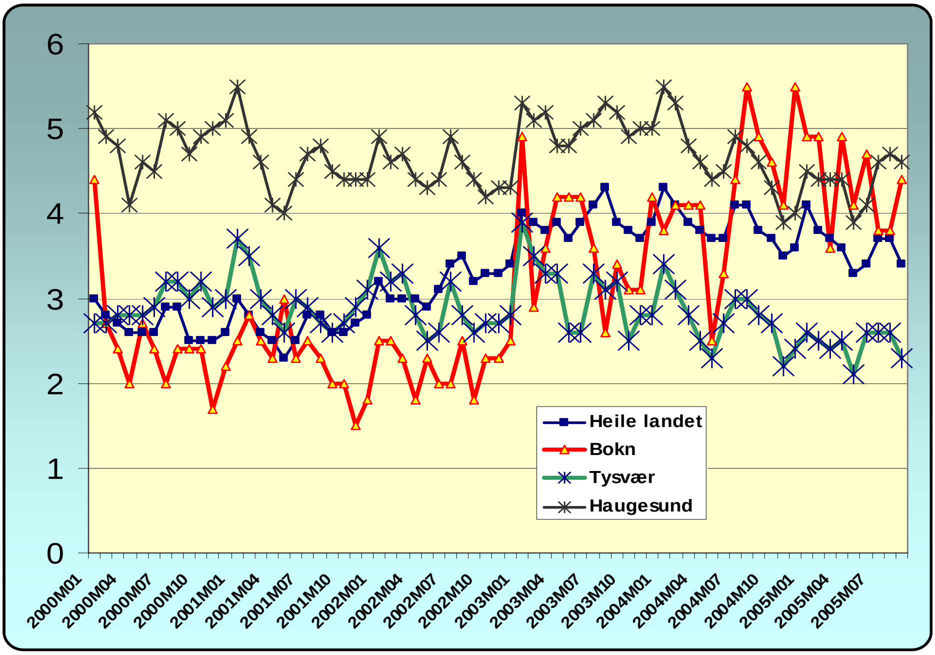

Figur 3 Prosent registrerte heilt arbeidslause i Bokn, Tysvær, Haugesund, Karmøy, Rogaland og landet totalt for perioden januar2000 – sept 2005. Kjelde: SSB

Næringsutvikling og moment for og i mot samanslåing

Hovudtrekka ovanfor viser at Bokn har ein sårbar næringsstruktur, og det kan verke som næringslivet i Bokn på ulike måtar slit for å oppretthalde aktiviteten. I Tysvær er situasjonen motsett med vekst i talet på arbeidsplassar og god lønsemd samanlikna med andre kommunar. Sett i høve til spørsmålet om kommunesamanslåing, gjev utviklinga i næringslivet den siste tida grunn til bekymring i ein liten kommune som Bokn. Dette går òg fram av rådmannens budsjettforslag for planperioden 2006-2009 der det heiter (s 4):

Aktiviteten i næringslivet i Bokn dei siste åra synes ikkje å ha vore prega av optimisme. Det har vori vanskeleg å få til etableringar i industriområdet/fiskerihamna, og det har heller ikkje vori stor interesse for etableringar av fiskeriretta verksemd i dei gamle lokala til Bokn Fiskemottak. I slutten av august blei også Alvestadkroken Landhandel lagt ned. Som fylgje av den nedlegging av arbeidsplassar som har funne stad dei seinare åra og mangel på nye arbeidsplassar, er arbeidsløysa i Bokn stor.

Til tross for dette registrerer vi likevel ei viss optimisme i næringslivet på Bokn. Den største bedrifta i kommunen, Bokn Plast, går svært godt for tida, og ein utvidar verksemda med bygging av ny hall. Bedrifta er nøgde med kommunen si tilrettelegging for deira behov, og sett frå bedrifta si side er spørsmålet om kommunesamanslåing ikkje noko viktig spørsmål. Til tross for stor arbeidsløyse på Bokn, er det likevel eit visst problem å få nok kvalifisert arbeidskraft til verksemdene lokalt. Omtrent 30% av arbeidsstokken er innpendlarar.

Søre del av Tysvær med Kårstøanlegget og det store interkommunale næringsområdet for gassbasert og annan industri i Gismarvik, er truleg eit område med stort potensial for vidare utvikling. Dette saman med dei nye vegsambanda til Karmøy (T-sambandet) og lengre fram i tid Rogfast til Stavanger, vil truleg gjere dette området meir attraktivt både for næringsutvikling og busetting enn det er i dag. Dette sett i forhold til spørsmålet om kommunesamanslåing, gjer at det er argument både for og mot. Det at søre del av Tysvær og Bokn har eit potensial for utvikling, gjer at folketalet vil kunne auke og følgjeleg vil òg Bokn kommune kunne få auka skatteinngang slik at det kan bli grobotn for meir levande lokalsamfunn. Det som i denne samanheng talar for ei samanslåing er at det er viktig å sjå utviklinga i søre del av Tysvær og Bokn i samanheng når det gjeld utvikling av området. Kommunane har komplementære arealressursar. Dette gjeld t.d. bustadområde, fritidsområde, område for hytter, hamneområde og industriområde. Det gjer at det er viktig å sjå områda i samanheng når det gjeld utnytting av areala. Ein større kommune vil ha større ressursar å gå inn med både til planlegging og tilrettelegging for utvikling.

4 KONSEKVENSAR FOR KOMMUNAL ØKONOMI

Konsekvensar for dei frie inntektene (skatt og rammetilskot)

Ved ei kommunesamanslåing vil enkelte av kriteria i inntektssystemet bli endra slik at rammetilskotet til den nye kommunen ikkje tilsvarar summen av tilskota til enkeltkommunane. Ved ei eventuell samanslåing av Bokn og Tysvær vil m.a. Bokns regionaltilskot (på vel 4,9 mill. kr for 2006) falle bort. Gjennom utgiftsutjamninga i inntektssystemet mottek kvar kommune eit basistilskudd som er like stort for alle kommunar. Ein samanslått kommune vil bare ta mot **eitt** basistilskot. Nye Tysvær vil såleis miste eitt basistilskot. Verdien av eit basistilskot er ca. 7,1 mill. kr for 2006.

Figur 4viser dei utrekningane som er gjort. I figuren samanliknar vi utviklinga i rammetilskotet til Nye Tysvær med summen av rammetilskota til Bokn og Tysvær som enkeltkommunar, med utgangspunkt i eit anslag for rammetilskotet i 2006. Nye Tysvær kommune vil få eit noko høgare tilskot frå staten enn kva Bokn og Tysvær får til saman som enkeltkommunar. Men f.o.m. år 15 etter samanslåinga vil Nye Tysvær få vel 10 millioner kroner mindre pr år enn kva Bokn og Tysvær til saman ville ha fått som eigne kommunar. Samanliknar vi rammetilskotet f.o.m. år 15 med nivået dei 10 fyrste åra etter samanslåinga, er reduksjonen på 12 mill. kr på årsbasis. Det vil seie bortfall av eit basistilskot på 7,1 mill. kr og Bokns regionaltilskot på 4,9 mill. kr.

Slik som vist i kap 2 vil folketalet på Bokn truleg bli redusert i åra som kjem. Viss vi legg til grunn framskrivingane til SSB og ein føresetnad om at skatteinntektene reduserast relativt like mykje som innbyggartalet, vil skatteinntektene for Bokn vere rundt 700.000 kr lågare i 2015 enn 2006 og ca. 1,4 mill. kr lågare i 2025 enn 2006.

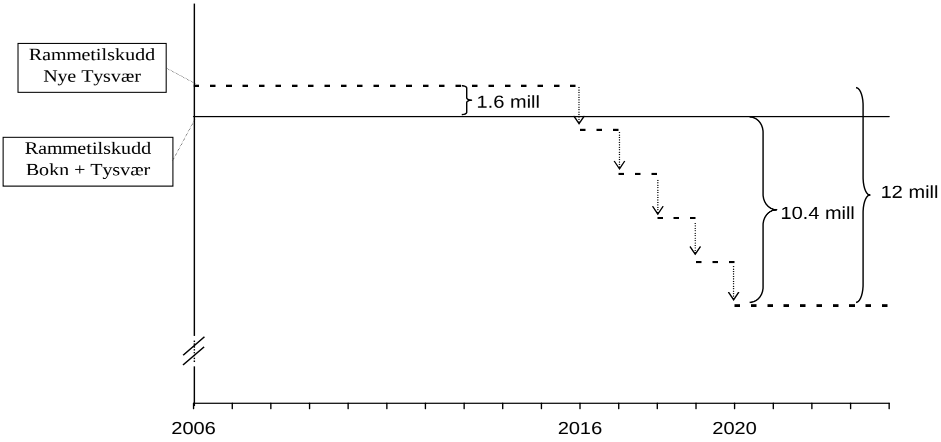

Figur 4 Rammetilskot pr år i millionar 2006-kroner

Administrasjonsutgifter og potensialet for reduksjon i desse
Generelt vil ei målsetjing ved ei kommunesamanslåing vere å frigjere ressursar frå administrasjon til tenesteproduksjon eller andre føremål. I ein kommuneadministrasjon vil det vere ein del oppgåver som skal løysast uansett om kommunen har få eller mange innbyggarar. Administrasjonsutgiftene målt per innbyggar er derfor normalt lågare i store kommunar enn i små kommunar og ei kommunesamanslåing kan utløyse stordriftsfordelar. Det gjeld òg innanfor andre sektorar, men er truleg mest typisk på administrasjonsområdet.

Tabell 6 viser berekna endringar i netto driftsutgifter per innbyggar til administrasjon i Bokn og Tysvær. Vi har tatt med rekneskapstal frå to årgangar, og vi ser at det er relativt store endringar i tala frå 2003 til 2004. Sidan ordninga med generell momskompensasjon blei innført i 2004, skal netto driftsutgifter, alt anna likt, vere lågare i 2004 enn i 2003. Vi ser at dette stemmer for Tysværs vedkomande, medan Bokn faktisk hadde ein viss auke.

Det er naturleg å leggje til grunn at etter ein tilpasningsperiode vil administrasjonsutgiftene per innbyggar i Nye Tysvær kommune kunne liggje på nivået med dagens Tysvær kommune. Dette er tanken bak utrekna innsparingspotensial i innsparingar i Tabell 6.

Tabell 6 Netto driftsutgifter totalt til administrasjon og potensiell innsparing

	Talgrunnlag	
	2003	**2004**
Bokn	5 070 000	5 376 000
Tysvær	37 140 000	31 154 000
Bokn + Tysvær	42 210 000	36 530 000
Nye Tysvær	40 265 000	33 332 000
Årleg innsparing, kroner	*1 945 000*	*3 198 000*
Årleg innsparing, %	*4,6 %*	*8,8 %*

Samanfattande vurderingar og moment for og i mot samanslåing

Vi har gjort berekningar som viser at ein eventuell samanslått kommune vil få 16 mill. kroner meir i rammetilskot over den fyrste 10-års perioden etter samanslåinga. Over dei påfylgjande fem åra, dvs. for perioden 2018-2022 dersom samanslåinga skjer 1.1.2008, vil rammetilskotet bli redusert med 2,4 mill. kr per år. Frå og med år 15 etter samanslåinga vil rammetilskotet liggje 10,4 mill. kr under nivået på rammetilskota til Bokn og Tysvær i dag. Desse berekningane baserer seg på nogjeldande inntektssystem.

Vi har òg gjort tilsvarande berekningar basert på framlegget til nytt inntektssystem i NOU 2005:18. Bokn kjem spesielt dårleg ut i framlegget til nytt inntektssystem i NOU 2005:18 (Borge-utvalet). I fylgje dei berekningane som utvalet har presentert, er det langsiktige tapet for Bokn på ca. 3.200 kr per innb. Det tilsvarar i så fall eit inntektstap på rundt 2,5 mill. kr på årsbasis. Viss det skulle bli tilfelle, vil Bokn truleg få svært store økonomiske utfordringar med å vere eigen kommune.

Bokn synes derimot ikkje å få nokon spesiell reduksjon i rammeoverføringane som fylgje av forventa utvikling i folketal og alderssamansetting. Men gitt at befolkningsframskrivingane frå SSB slår til, er det grunn til å tru at skatteinntektene til kommunen vil bli redusert. Viss vi legg til grunn at skatteinntektene reduserast relativt like mykje som innbyggartalet, vil skatteinntektene for Bokn vere rundt 700.000 kr lågare i 2015 enn 2006 og ca. 1,4 mill. kr lågare i 2025 enn 2006.

Legg vi til grunn befolkningsframskrivingar for Bokn og Tysvær under eitt (= Nye Tysvær), viser berekningar at det vil vere ein underliggande vekst eller endring i folketal og alderssamansetting frå 2015 til 2025 som tilsvarar ein effekt på +2,8 mill. kr på årsbasis.[5] Saman med potensialet for reduksjon i ad-

[5] Berekningar som er gjort for perioden fram t.o.m. 2009, viser ein underliggjande vekst på 1,5 mill. kr.

ministrasjonsutgiftene, er dette i alle fall delvis med på å motvirke inntektsbortfallet på 10,4 mill. kr i rammetilskot som kommunane får i dag. Potensialet for reduksjon i administrasjonsutgifter er berekna til 2-3 mill. kr på årsbasis.

5 TENESTETILBODET

Tenestetilbodet i kommunane vil vanlegvis endrast ved ei samanslåing og kan vurderast ut frå økonomi, tenestekvalitet, tilgjenge, kompetanse/rekruttering og habilitet/rettstryggleik. Desse kategoriane er ikkje gjensidig utelukkande og av og til kan ein konsekvens knytast til fleire kategoriar. Det vil t.d. ofte vere samanheng mellom kompetanse og tenestekvalitet. I høve til ei eventuell samanslåing av Bokn og Tysvær set intensjonsavtalen mellom kommunane i ein del tilfelle setje klare føresetnader for kva konsekvensar ein kan vente.

Omfanget av tenestetilbodet i dag og område det er samarbeid på

Tabell 7 Skjematisk oversyn over talet på årsverk og samarbeid/kjøp av tenester

Tenesteområde	**Tysvær**	**Bokn**	**Samarbeid/kjøp av tenester**
Grunnskule	250	16,2 (21,9)*	X
Barnehage	88	6,1	
Omsorg	107,5	12	
Rehabilitering	95,8	10	X
Teknisk	31,8	4	X
Kultur	30	2,1	X
Barnevern	4	0,3	X
Administrasjon	57	6,5	X

*) 5,7 årsverk er refundert av staten og fylkeskommunen.

Økonomi

For dei fleste tenesteområda er det ikkje grunn til å forvente vesentlege økonomiske konsekvensar av ei samanslåing. Tenestene skal framleis utøvast, og eventuelle innsparingar vil ligge i rasjonalisering og sentralisering av drifta. Den vedtekne avtalen som ligg som føresetnad for prosessen, inneber at dette i liten grad er aktuelt. Vi kan berekne ei innsparing på ca 1,15 mill. kr til å drive det politiske apparatet. Anslaget tilsvarar utgiftene til det politiske apparatet i Bokn i dag. Innanfor sentraladministrative funksjonar vil ein ny kommune kun-

ne spare inn kostnader tilsvarande ei rådmannsstilling, ei økonomisjefstilling samt ei stilling til, i alt ca kr 1,7 mill.

Tenestekvalitet
Analysen viser at kvaliteten på tenestene er jamt god over heile linja i begge kommunane. På einskilde område, m.a. skule, barnevern og ulike tekniske tenester, opplever Bokn at kompleksiteten og dei stadig skjerpa spesialiseringskrava gjer det vanskeleg å ivareta ansvaret for heile tenesteproduksjonen. Dette blir delvis kompensert ved kjøp av tenester og interkommunalt samarbeid. Det er likevel slik at Bokn som eigen kommune vil vere svært sårbar med omsyn til desse tenestene. Kompetanse og arbeidsoppgåver er samla på svært få personar, og det vil kunne vere svært problematisk for Bokn å handtere eventuelle uføresette situasjonar. Tilsvarande kan ein seie at desse problema truleg vil forsterkast dersom Bokn held fram som eigen kommune. Det er òg grunn til å stille spørsmål ved nabokommunane sin vilje til å yte tenester overfor Bokn etterkvart som ein opplever stadig større utfordringar for sin eigen del.

For Bokn sin del vil ei samanslåing føre til vesentleg betre tenester innan kultur. Tysvær har godt utbygde kulturtenester med høg kompetanse over eit bredt felt som boknarane vil få glede av ved ei samanslåing. Døme på dette er kulturskuletilbodet, ulike fritidstiltak og anleggsutvikling innan idrett og friluftsliv.

Det er også grunn til å forvente at Bokn vil nyte godt av generelt høgare kvalitet på fagmiljøa innan dei ulike tenestene ved samanslåing med Tysvær. Sjølv om dette ikkje vil vere lett for den einskilde innbyggar å identifisere, er det naturleg å ta det med som ein konsekvens.

Tilgjenge
Avtala som ligg i botn for samanslutningsprosessen, legg klare føringar for kva tenester som etter ei eventuell samanslutning framleis skal tilbydast på Bokn. I følgje avtalen skal tenestetilbodet på Bokn på dei fleste område opprethaldast på dagens nivå. På kort sikt kan ein vanskeleg sjå negative konsekvensar på tilgjenge, men det er sjølvsagt noko usikkert kva som skjer etter kommunevalet i 2011.

Eit større samla tal på skular, barnehagar og sjukeheimar i ein samanslått kommune vil kunne gje eit meir heilskapeleg og differensiert tilbod til innbyggarane. Dessutan vil Bokn få tilgang til Tysvær sitt kulturtilbod (m.a. kulturskulen). Ein kan òg vente ei betre samordning og utnytting av ressursane som i dag blir brukt til interkommunalt samarbeid, og dermed betre internt tilgjenge til dei tenestene som i dag blir utveksla mellom kommunane.

Kompetanse/rekruttering
Det er ikkje vesentlege rekrutteringsvanskar innan noko tenesteområde korkje i Tysvær eller Bokn kommune i dag. Det er likevel ei viss bekymring å spore ved at fleire av ressurspersonane i kommuneadministrasjonen på Bokn har ein høg alder og det om ikkje så lenge må tilsettast nye personar i desse stillingane. Generelt kan ein likevel forvente at det er lettare å rekruttere kompetent personell jo større fagmiljø personellet skal vere ein del av. Ved å slå saman Bokn og Tysvær er det derfor grunn til å vente at tenester som krev høg og spesialisert kompetanse vil få betre kvalitet enn om Bokn skulle fortsette som eigen kommune. Når det gjeld kompetanse er noko av den potensielle gevinsten allereie henta ut gjennom interkommunalt samarbeid. Ein vil likevel få ein meir forpliktande situasjon i sakshandsaminga for boknarane ved samanslåing til ein kommune.

Habilitet/rettstryggleik
Samfunnet utviklar seg stadig i retning av at innbyggarane på ulike område får stadig større rettigheitar. Dette gjeld innafor område som skule, barnevern og helsevesen. Det er avgjerande for innbyggarane er at kommunen kan ivareta rettstryggleiken deira. I små kommunar er det ofte alvorlege problem knytt til habilitet i sakshandsaminga innan einskilde tenesteområde. Dette gjeld kanskje særskilt i barneverns- og byggesaker, men kan også vere aktuelt i tilknyting til einskildvedtak innan skule (PPT), omsorg og rehabilitering. Problema heng både saman med kompetanse eller kvalitet hos sakshandsamarar eller politikarar og at små kommunar er svært "gjennomsiktige" og at potensialet for nære, personlege relasjonar mellom kommunen og innbyggarane er tilstades i ein stor del av sakene. T.d. viser undersøkingar at bekymringsmeldingar til barnevernet er underrepresentert i små kommunar. Dette er svært problematisk i tilknyting til barns rett til å bli ivaretatt av det kommunale barnevernet (jf. Lov om barnevernstenester).

I samband med byggesaker er problema knytt til at jo mindre ein kommune er, jo større er sjansen for at sakshandsamarar eller delar av politiske organ kjem i habilitetsproblem i tilknyting til sakshandsaminga. Dette svekkar grunnlaget for å gje alle innbyggarar lik handsaming i alle saker.

Generelt kan ein seie at problema knytt til habilitet/rettstryggleik vil bli vesentleg redusert ved samanslåing av Tysvær og Bokn. Konsekvensane i motsatt fall vil truleg vere ei ytterlegare skjerping av problema for Bokn, både sidan befolkningsframskrivingane for Bokn viser negativ utvikling og fordi trenden i samfunnet er at einskildindividet får stadig større rettigheitar. For Tysvær er det små eller ingen konsekvensar på dette området.

Samanfattande vurderingar og moment for og i mot samanslåing
Det sentrale spørsmålet er om ei kommunesamanslåing vil føre til eit dårlegare tenestetilbod for dei som bur på Bokn. Ut frå intensjonsavtala mellom Bokn og Tysvær heiter det:
Det skal oppretthaldast eit godt og like tilgjengeleg tilbod av kommunale tenester for innbyggarane i Bokn som det har vore før samanslåinga.

I avtala lister ein opp dei tenester Bokn skal ha. Ut frå dette er det grunn til å tru at Bokn vil få eit godt tilbod i åra framover. På lengre sikt vil truleg tilbodet vere avhengig av korleis folketalet på Bokn utviklar seg. Til dømes vil skuletilbodet vere avhengig av elevgrunnlaget på dei ulike årstrinna.

På einskilde område, m.a. skule, barnevern og ulike tekniske tenester, opplever Bokn at kompleksiteten og dei stadig skjerpa spesialiseringskrava gjer det vanskeleg å ivareta ansvaret for heile tenesteproduksjonen. Dette blir delvis kompensert ved kjøp av tenester og interkommunalt samarbeid, men det vil likevel vere slik at Bokn som eigen kommune kjem til å vere svært sårbar med omsyn til desse tenestene. Kompetanse og arbeidsoppgåver er samla på svært få personar, og det vil kunne vere svært problematisk for Bokn å handtere eventuelle uføresette situasjonar.

Det er ikkje vesentlege rekrutteringsvanskar innan noko tenesteområde korkje i Tysvær eller Bokn kommune i dag. Generelt kan ein likevel forvente at det er lettare å rekruttere kompetent personell jo større fagmiljø personellet skal vere ein del av. Slik sett kan ein forvente ein viss positiv konsekvens for boknarane med omsyn til kompetanse i tenesteytinga. Når det gjeld kompetanse er mykje av den potensielle gevinsten allereie henta ut gjennom interkommunalt samarbeid rundt kompetansespørsmål.

6 KOMMUNANE SI ROLLE SOM SAMFUNNSUTVIKLAR

Kommunal planlegging og planleggingskompetanse
Bokn kommune gjennomførte ei omfattande rullering av kommuneplanens arealdel for kommunestyreperioden 2003-2007 i 2005. Tysvær kommune sin kommuneplan vart vedtatt i kommunestyret 18.09.2003, og gjeld for perioden 2002-2012. Vi skal sjå litt nærare på desse.

Kommuneplanen for Bokn
I kommuneplanen for Bokn oppsummerar ein resultata frå 3 seminar med politikarar, administrasjon, skuleungdom og innbyggarar der desse i fellesskap drøf-

ta moglegheitar og truslar som lokalsamfunnet på Bokn står overfor. Av dei tiltaka som er lista opp tek vi med:

- Tiltak for å vitalisere politisk engasjement gjennom å etablere eldreråd og trekke politiske ungdomsgrupper meir med.
- ”Bygdedyret” er ikkje usynleg i Bokn heller. For å møte uheldige utslag av dette, er Bokn erklært som mobbefri sone. Dette er eit tiltak som i fyrste rekke gjeld skulen.
- Tilrettelegging av småbåthavn
- Planlegge bustader til sjø med tilhøyrande brygger.
- I forhold til spørsmålet om strategiar for å skape ny vekst, er eit av punkta: *”Å tone ned fokus på næringsutvikling og heller satse på å tilrettelegge kommunen som bokommune kan vere et ønske som har sammenheng med at det er små synlege resultater i form av arbeidsplassar i forhold til ressursar som er lagt ned”*
- Kommunen har dei siste åra marknadsført seg for å trekke til seg nye innflyttarar, og for å hindre at familiar flytter frå kommunen. Så langt har ein i liten grad lukkast på dette området blir det sagt.
- Hyttebygging er eit sentralt tema på Bokn, og det er stadig konfliktar om kvar ein skal få lov til å bygge ut hytter. Om dette blir det sagt: ”…*Det er særlig viktig at kommunen har en tydelig hyttepolitikk der lokalsamfunnets interesser er grunnlaget og ikkje enkelte grunneiere sin innfallsmetode”*.

Desse punkta viser at boknarane meiner lokalsamfunnet har utfordringar på ulike område knytt til folketal- og næringsutvikling. Punkta illustrerer og dei utfordringane små tette samfunn står overfor når nærleiken mellom folk kan bli for stor. I høve til næringsutvikling peikar planen på Bokn sine ressursar til å utnytte sjønære område både til nærings- og bustadutvikling. Frå samandraget i tiltaksplanen blir det mellom anna peika på følgjande viktige utfordringar:

- *Tilrettelegge for utvidet samarbeid med nabokommuner om fritidstilbud til alle aldersgrupper*
- *Iverksette prosesser med sikte på å begrave ”Jantelov” og ”Bygdedyret”*
- *Evaluere arbeidet med marknadsføring og næringsutvikling med tanke på å velge andre strategier. Utarbeide handlingsplan og fordele oppgaver.*

Når det gjelder forventa utvikling av talet på eldre viser prognosane ein sterk auke. Det er ikkje avsett arealreservar verken til omsorgsbustader eller sjukestua. Det er heller ikkje avsett arealreservar for barnehagen, men prognosane for framtidig barnetal tilseier at barnehagen vil ha tilstrekkelig kapasitet i lang tid frametter.

Kommuneplanen for Tysvær – arealreserver, m.m

	Bustader da	**Næring da**	**Offentleg da**
K.plankartet	70	6000[6]	
1. Aksdal – Førre	1200	380	194
2. Førland	40		15
3. Slåttevik – Tysv.våg	70	150	2
4. Hervik	50		
5. Skjoldastraumen	114	80	5
6. Hinderåvåg	64		
7. Nedstrand	40	10	
8. Borgøy	3	4	
SUM	**1651**	**6624**	**216**

Det er registrert ei auka interesse for bustader i Slåttevikområdet. Dette området ligg der det nye vegsambandet over til Karmøy tek av frå E39. Området ligg heller ikkje langt frå Bokn og ein skal ikkje sjå bort frå at det vil auke etterspurnaden etter bustadtomter på Bokn.

Teknisk etat i Tysvær meiner at ein ikkje kan sjå at ei samanslåing av kommunane vil medføre større endringar i arealbehov for Tysvær sin del. Kommuneplanane er noko ulike og bør etterkvart samordnast.

Arbeid med næringsutvikling

Arbeidet med næringsutvikling i kommunane Bokn og Tysvær er sterkt integrert i interkommunale organ på Haugalandet. Desse er:

- *Haugaland Vekst IKS* er eit interkommunalt næringsselskap som driv det kommunale næringsarbeidet for kommunane Haugesund, Bokn og Tysvær. Rogaland fylkeskommune er og eigar i selskapet. Selskapet som har kontor i Haugesund, vart etablert for eit år sidan og skal vere eit verktøy for kommunane innan arbeide t med næringsutvikling. ss.
- *Haugalandrådet* (HR) består av kommunane Bokn, Etne, Haugesund, Karmøy, Sauda, Sveio, Tysvær, Utsira, Vindafjord og Ølen. Kommunane Bømlo og Suldal har observatørstatus i rådet. Haugalandrådet skal nedverke til eit sterkt samarbeid mellom medlemskommunane, og ivareta regionens interesser i forhold til naboregionar, fylkesnivå og nasjonale organ.

[6] Omfattar Gismarvikområdet og Kårstøområdet

- *Haugaland Kunnskapspark AS.* Denne parken er initiert av Haugaland Vekst for å skape ein arena for samhandling mellom kunnskapsverksemder og næringslivet i regionen.
- *Destinasjon Haugalandet* marknadsfører og sel Haugalandet som reisemål. Medlemer er 9 kommunar og 160 reiselivsbedrifter.
- *Haugaland Industri og Næringsforum* er ein medlemsorganisasjon som skal ta vare på næringslivets interesser overfor offentlege styremakter.

Både Bokn og Tysvær har sine eigne næringsforum. I Tysvær er det ca 80 medlemer og på Bokn ca 20 medlemer. Eit forslag om å slå saman desse foreiningane vart det ikkje noko av. Frå Tysvær si side var det eit klart Ja-fleirtal, medan Bokn hadde klart Nei-fleirtal (Bygdeblad for Bokn, Reidar Alvestad 25.04.2005). Argumentet mot samanslåing vart referert slik i Bygdabladet:

> *"Motstandarane var sannsynlegvis redde for at det ville bli endå vansk legare å få lokalisert næringsverksemd til Bokn enn det er i dag med ei samanslåing, t.d. ved at det blir mindre krefter som kjempar for Bokn".*

Dette er eit argument vi og møter i andre samanhengar, nemleg at Bokn vil bli usynleg etter ei eventuell samanslåing med Tysvær. Eit argument som ofte blir nytta for samanslåing av kommunar, er at ein samanslått kommune vil bli ein sterkare og meir tydeleg regionalpolitisk aktør. F. eks var det viktigaste Ja-argumentet ved forsøket på å slå saman kommunane i Valdres *"En storkommune vil bli en sterkere (tydeligere) regionalpolitisk aktør.* (Bolkesjø og Brandtzæg 2005). Slik som vist ovafor er næringsarbeidet i Bokn og Tysvær bortsett frå det som er knytt til kommunal planlegging regionalisert. Spørsmålet som melder seg for boknarane, er om deira interesser blir tatt vare på i dei interkommunale fora, eller om lokalsamfunnet Bokn ville kome betre ut viss dei slo seg saman med Tysvær. Slik vi tolkar dei som arbeider med næringsutvikling, er ikkje kommunegrensene interessante, men det potensial de ulike deler av regionen har for ulike typar utvikling og verksemder. Slik sett er Bokn og søre del av Tysvær med Kårstø og Haugaland næringspark eit svært interessant område som kan føre til auka aktivitet og busetnad på Bokn.

Lokalsamfunnsutvikling på Bokn under ulike føresetnader

Vil lokalsamfunnet på Bokn i høve til det å skape arbeidsplassar og næringsverksemd vere best tent med å vere eigen kommune, eller vil ein vere best tent med å slå seg saman med Tysvær? Det er ikkje mogleg å gje noko eintydig svar på dette. Vi vil likevel trekke fram einskilde moment som trekker i ulike retningar:

Næringsarbeidet i området er regionalisert, og dei som driv dette arbeidet, meiner at det har lite å seie for næringsutviklinga på Bokn om Bokn og Tysvær slår seg saman til ein kommune eller ikkje. Kommunegrensene er ikkje viktige, ein vel den lokaliseringa som vil tene næringslivet best. Det felles næringsområdet i Gismarvik er eit eksempel på eit *regionalt* næringsområde.

Mobilisering gjennom lokalt engasjement. Krise utløyser kreativitet heiter det. Dersom vi tenkjer oss at Bokn kommune må gjere noko drastisk for å halde oppe folketal og sysselsetting, vil evna til mobilisering og kreativitet bli redusert viss kommunane blir slått saman? Ein skal ikkje sjå bort frå at det kan vere tilfelle. Det å vera eigen kommune medverkar til eigen identitet, og det å ta ansvar for eigen situasjon. Korleis boknarane vil føle ansvar for lokalsamfunnsutviklinga i ein samanslått kommune, er vanskeleg å seie. Dette er og avhengig av om kommunens politikk legg til rette for lokalt engasjement og mobilisering. Intensjonsavtala mellom Bokn og Tysvær legg til rette for dette. I punkt 6 i avtala heiter det: *"For å bidra til ei positiv utvikling når det gjeld næringsutvikling og busetting, skal det for perioden 2008-2011 opprettast eit bygdeutviklingsutval for Bokn. Utvalet skal i perioden ha eige budsjett på inntil 4,4 mill. som skal nyttast til utviklingsføremål i Bokn.*

Hindringar ved mobilisering i mindre bygdesamfunn. I mindre bygdesamfunn er det ofte restriksjonar i høve til å få i gang ny utvikling. Alle passar på alle, og slik vi såg ovafor, er ikkje "Jantelova" fråverande i Bokn heller. Rydningen (2005) hevdar at sterk sosial kapital hindrar vekst på grunn av at:

- Tette band hindrar nye relasjonar
- Alle veit alt om alle – kunnskapsuniverset er lukka
- Lukka nettverk held ved like gamle måtar å gjere ting på

Bokn har ein sterk sosial kapital og står i fare for å bli ramma av nettopp desse forholda. Viss Bokn slår seg saman med Tysvær, vil utviklinga på Bokn bli sett meir i samanheng med heile Tysvær kommune, og ein vil lettare få impulsar utafrå. Dette kan vere positivt i forhold til næringsutvikling og busetting. Særleg interessant i denne samanheng er det å sjå industriutviklinga i søre del av Tysvær i samanheng med dei ressursane som Bokn har både for næringsutvikling og busetting.

Ein større kommune blir ein sterkare regionalpolitisk aktør. Dette er noko som blir hevda i forhold til alle samanslåingsprosessar. I oppsummeringa frå kommunestrukturprosjektet (KRD og KS 2005) blir det vist til ei undersøking frå Møreforsking (Amdam 2003) der det blir sagt at i område med eit klart sentrum

vil ei samanslåing gje udelt positiv effekt. Dette gjeld både i forhold til arealplanlegging, miljøvern, næringsliv og utvikling av lokalsamfunnet. Ei større eining er ein meir interessant partnar både for fylkeskommunen, statlege etatar, utanlandske partnarar og næringslivet, og vil generelt føre til auka kunnskaps- og relasjonsressursar blir det hevda.

Eit spørsmål som melder seg på dette området, er om nedlegginga av fylkeskommunen og nye regionar (regionreforma) vil ha noko å seie for spørsmålet om kommunesamanslåing. Regionreforma vil bety færre regionar med fleire oppgåver og større makt. Den nye reforma gjev utfordringar til kommunane ved at det stillast krav både til kompetanse og kapasitet for å kunne utnytte det potensial som ligg i reforma. Det vil truleg vere vanskeleg for ein liten kommune som Bokn å møte dei utfordringane som regionreforma stiller kommunane overfor, med mindre alt blir overlate til regionale organ. Det er derfor grunn til å tru at ei samanslåing av Bokn og Tysvær vil styrke utviklingskapasiteten i området i forhold til den nye regionreforma.

Avtala mellom Bokn og Tysvær
Bokn og Tysvær kommunar har inngått ei intensjonsavtale om tenesteyting og utvikling i samband med ei eventuell kommunesamanslåing. Her heiter det innleiingsvis:
Målet med samanslutninga er å skape ein meir robust kommune kor ein legg stor vekt på utvikling av livskraftige bygder med gode desentraliserte tenester.

I avtala heiter det at det for kommunestyreperioden 2008-2011 blir oppretta eit bygdeutviklingsutval for Bokn som skal ha eit eige budsjett på inntil 4,4 mill. kr som skal kunne nyttast til utviklingsformål på Bokn. Avtala legg elles opp til ein svært desentralisert tenestestruktur og etablering av eit kultur- og idrettsanlegg til 15-20 mill. kr. Denne investeringa skal i følgje avtala gjennomførast i perioden 2008-2011.

Den avtala som er utarbeidd, legg til rette for eit levande lokalsamfunn på Bokn, og må sjåast på som ei god avtale sett frå boknarane sin ståstad. Viss det blir nei til samanslåing no, kan det kanskje bli vanskelegare for boknarane ved ei eventuell kommunesamanslåing ein gong i framtida, å få til ei avtale som er så positiv for samfunnet på Bokn.

Samanfattande vurderingar og moment for og i mot samanslåing
Kommunane si rolle som samfunnsutviklarar er knytt til kva rolle dei kan spele i forhold til folketalsutvikling og næringsutvikling. Verkemidla på dette området er lokale mobiliseringsprosessar, arealplanlegging, næringsarbeid og politisk innverknad overfor politiske organ på overordna nivå. Det vi kan slå fast, er at

utfordringane blir stadig meir krevjande enten dette dreier seg om planlegging eller proaktivt næringsarbeid. Dette krev igjen god kapasitet og kompetanse.

7 IDENTITET, LOKALDEMOKRATI OG DELTAKING

Lokal identitet og tilhøyre

Går vi tilbake til tida før Bokn vart landfast, hadde kommunen etter måten lite samkvem med Tysvær. Det var meir naturleg å reise til Karmøy dit det var ferjesamband. Som kommunar har derfor Bokn og Tysvær tradisjonelt ikkje hatt nokon felles identitet. I gamle dagar var det Stavanger og ikkje Haugesund som var byen for folk på Bokn. Det same gjeld for dei som budde i søre delar av Tysvær, og særleg gamle Nedstrand kommune. I dag er det og slik at i søre delar av Tysvær og på Bokn går ungdomen på vidaregåande skule i Stavanger.

I Tysvær kommune er det ikkje nokon felles kommunal ”Tysværidentitet”. Lokalsamfunn som Nedstrand og Tysværvåg har sine eigne lokale identitetar, og ytre delar av kommunen som har hatt stor innflytting dei siste åra, har ikkje nokon identitet knytt til kommunen. Her har tilknytninga alltid vori mot Haugesund.

Det som er sagt overfor, tilseier at identiteten på Bokn og i Tysvær er knytt opp mot lokalsamfunna, og det er ingen sterk felles identitet mellom kommunane. Boknarane har slik vi oppfattar det, ein sterk felles identitet. Dette har mellom anna å gjere med at boknarane føler at Bokn er eit godt samfunn å bu i. Her er gode kommunale tilbod innan skule og helse, og desse tilboda er det viktig for boknarane å oppretthalde og ha for seg sjølve.

Ved ei eventuell samanslåing blir kommunenamnet Bokn borte. Med det blir og eit merkenamn og ein identifikasjon for boknarane borte. Namnet fell ut av ulike former for kommunale statistikkar, namnet vil ikkje bli nemnt i avisreferat der ein samanliknar kommunar osb. Kor viktig dette er i høve til marknadsføring av lokalsamfunnet med sikte på busetnad og næringsutvikling, er vanskeleg å seie. Det vi kan seie er at namnet Bokn blir meir usynleg i media viss kommunen slår seg saman med Tysvær.

Slik vi har vist lengre fram i rapporten er det eit etter måten utstrakt samarbeid mellom Bokn og Tysvær og begge kommunane inngår i ulike interkommunale samarbeid med andre kommunar på Haugalandet.

Samhandling er identitetsbyggjande, og i og med at dette aukar over tid, er det grunn til å tru at den felles identiteten vert stadig sterkare. Den auka kommunikasjonen mellom dei to kommunane som kom som resultat av brusambandet, fører til utvikling av ein felles identitet. Vi ser eksempel på stadig tettare band

mellom Bokn og den søre delen av Tysvær. Dette kjem m.a. til uttrykk gjennom familieband, pendling og deltaking i frivillige lag og organisasjonar på tvers av kommunegrensa.

Demokrati og deltaking

I samband med kommunesamanslåingar er det naturleg å stille spørsmål ved konsekvensar for lokaldemokratiet og politisk engasjement og deltaking. Valdeltaking er ein indikator på korleis lokaldemokratiet fungerar. Samanliknar vi valdeltakinga i dei to kommunane, finn vi at valdeltakinga på Bokn ligg ca 6-9 prosentpoeng høgare enn i Tysvær (Tabell 8) Dette er eit resultat vi finn generelt. Avstanden mellom innbyggarar og politisk system er mindre i små enn i store kommunar, kontakten mellom folkevalte og veljarar er større og det same er veljarane sin tillit til dei folkevalte. Dette fører og til auka lokalpolitisk engasjement.

Tabell 8 Valdeltaking i prosent ved kommunestyreval 1983-2003 (Kjelde: SSB)

	1983	1987	1991	1995	1999	2003
Heile landet	72,1	69,4	66,0	62,8	60,4	59,0
Rogaland	70.5	69,6	68,0	64,9	60,5	59,7
Bokn	76,0	74,8	73,5	74,8	67,5	65,9
Tysvær	66,8	67,4	67,1	65,4	61,0	58,1

Boknarane vil truleg vere opptatt av i kva grad Bokn vil bli representert i eit nytt kommunestyre og korleis dette vil få konsekvensar med omsyn til Bokn sine interesser. Den geografiske representasjonen Dei 29 representantane i Tysvær kommunestyre fordeler seg slik: 12 repr. frå Førresfjordenområdet, tre repr. frå Aksdal, tre repr. frå Tysværvåg, fire repr. frå Førland, ein repr. frå Straumen, to repr. frå Hervik og fire frå Nedstrand. Dette viser at i høve til folketal er utkantane i Tysvær godt representert, noko som gjev indikasjonar på at bokanrane vil om dei ynskjer det, ha moglegheitar til å bli godt representert i Nye Tysvær.

Også på dette området er det grunn til å tru at ei kommunesamanslutning i hovudsak vil bli få konsekvensar for Bokn. For boknarane vil ei samanslutning skape større avstand både til det politiske og det administrative apparatet, og dette kan sjølvsagt bli opplevd som ei svekking av lokaldemokratiet. Ein kan og forvente at auka avstand og redusert kontakt mellom innbyggarar og politikarar vil kunne svekke tilliten til dei folkevalte, sidan det er ein klar tendens til at tilliten til politikarane er størst i små kommunar.

På den andre sida kan det tenkast at ein større og sterkare kommune blir opplevd å ha større reell makt i regionalpolitiske spørsmål. Dette vil i tilfelle vere ein positiv lokaldemokratikonsekvens av samanslutning. Ein kan og tenke seg at reduksjonen av habilitetsproblema som småkommunar opplever vil vere ein positiv konsekvens for lokaldemokratiet.

8 VIDARE ARBEID MED SPØRSMÅLET OM KOMMUNESAMANSLÅING

Inndelingslova tilseier at det er kommunestyret som skal ta den endelege avgjersla om kommunesamanslåing eller ikkje. Det er likevel slik at i dei aller fleste sakene om samanslåing av kommunar bind politikarane seg til å følgje folkemeininga. Ulempene ved dette er at politikarane på den måten kan fråskrive seg ansvar både for informasjon, dialog og det å få innsikt i folkemeininga. Uavhengig av folkerøysting eller ikkje er det i alle fall viktig at politikarane gjev til kjenne sitt syn på kommunesamanslåinga. Dette er ein viktig føresetnad for å få til ein god og open dialog.

Informasjon overfor og dialog med folket er viktig i så vanskelege spørsmål. Dette skal gje politikarane innsikt i kva folk meiner, og kvifor dei meiner det dei gjer. Informasjonen må vere balansert, open og ærleg slik at folk får best mogleg kunnskap til å ta eigne avgjersler. Det er og viktig at det ikkje blir reist tvil om den argumentasjonen som blir ført, og at verknadene blir mest mogleg klårgjort.

”Ein veit kva ein har, men ikkje kva ein får”. Det at folk er usikre på kva for verknader ei samanslåing vil få, er ofte det viktigaste argumentet folk har til å stemme nei. Dette vil vanlegvis vere knytt til nære forhold som er viktige for folks kvardag slik som skuletilbod, barnehagar, eldreomsorg og andre tenester i kommunen. I dette samanslåingsspørsmålet er det viktig at organisering av tenestetilbodet på Bokn blir synleggjort på ein best mogleg måte.

Kommunestyra og kommuneleiinga i dei to kommunane står overfor fleire utfordringar i det vidare arbeidet:

1. Klargjere korleis ein skal kjøre prosessen
2. Få til ein open og inkluderande prosess
3. Synleggjere verknadene på ein truverdig måte

Vi skal kommentere desse punkta litt nærare:

<u>1. Vidare prosess:</u>

Etter at konsekvensutgreiinga er ferdig står kommunane overfor mange val både når det gjeld måtar rapporten skal presenterast på, og korleis prosessen skal

førast vidare. Det er viktig at vidare arbeid vert forankra i kommunestyra, og desse står fritt til å velje om dei vil gå vidare med prosessen eller ikkje. Dei vedtaka som er gjort i kommunane legg vel allereie føringar for at det skal haldast rådgjevande folkeavstemming. Det ein fyrst og fremst må ta stilling til er kva måtar ein ynskjer å informera på, om ein skal kjøre ei rein informasjonskampanje og/eller om ein skal legge opp til mest mogleg dialog og inkluderande prosess. I dialogen med folk er det viktig å få tak på kva folk er opptekne av, og korleis ein kommuniserer desse spørsmåla. I samband med dette kunne det vere aktuelt å gjennomføre ei spørjeundersøking mellom folk på Bokn for å få fram deira syn på kommunesamanslåinga og kva for argument som gjer seg gjeldande. Det vi registrerer er at folk på Bokn mellom anna er opptekne av følgjande spørsmål:

- Dei tilsette i kommunen er opptekne av arbeidsplassane sine, korleis vil det gå med desse? Særleg er deltidstilsette opptekne av dette.
- Vil Bokn bli ein utkant i Tysvær, og vil det vere mogleg å oppretthalde tenestetilbodet i kommunen?
- Vil boknarane miste sin identitet viss dei slår seg saman med Tysvær?

Slik stoda er på Bokn, med nedgang i folketalet, nedgang i arbeidsplassar og høg arbeidsløyse er det i dialogen med innbyggarane viktig å få fram dei utfordringane Bokn står overfor som eigen kommune framover. Dette er utfordringar som kan vere vanskeleg å sjå for folk flest, men som vert sett av dei som kjenner kommunen og utfordringane i denne. Det er ei vanskeleg oppgåve å kommunisere slike spørsmål, men dette er viktig.

<u>2. Open og inkluderande prosess</u>

Erfaringar frå andre kommunesamanslåingsprosessar tilseier at det er viktig med opne prosessar. For å få til dette er det viktig at det er legitimt å stå fram med ulike syn enten dette er for eller mot samanslåing. Det verste som kan skje er at folk med andre syn enn fleirtalet i folket ikkje vert respektert for sitt syn. Då er det vanskeleg å få ein god og open prosess. Dei som sit i kommunestyret har eit spesielt ansvar for å få til ein open og god prosess. Viss dei flaggar sine syn vert det lettare å få i gang debatt hjå folk flest, noko som er viktig i ein slik prosess.

Ein open prosess tyder og at argumenta som vert nytta om fordelar og ulemper ved samanslutning må vere ærlege og truverdige. Viss for eksempel dei som er for ei samanslåing, nyttar argument om positive verknader som kan vere vanskeleg å innfri, vil dette lett bli stilt spørsmål ved og verknadene blir dei motsette av det som var tilsikta, nemleg å få til ei samanslåing.

3. Synleggjere verknadene
”Ein veit kva ein har, men ikkje kva ein får”. Dette er eit av dei viktigaste argumenta - kanskje det viktigaste - som vert nytta av dei som stemmer Nei til kommunesamanslåing. Ofte gjeld dette spørsmål om tenestetilbodet blir like godt etter som før samanslåing. For Bokn og Tysvær sin del er avtala mellom dei to kommunane ei avtale som sikrar eit godt tenestetilbod på Bokn dei fyrste åra frametter. Det kan likevel vere grunn til å stille spørsmål ved korleis dette skal gjennomførast og organiserast. Det er ei utfordring for kommunane å konkretisere dette noko meir. Ei anna viktig utfordring er å synleggjere dei utfordringane som Bokn står overfor ved fortsette som eigen kommune.

9 FORDELAR OG ULEMPER VED SAMANSLÅING

I dette avslutningskapitlet gjev vi ein skjematisk oversikt over fordelar og ulemper, dvs. argument for og i mot ei kommunesamanslåing. Argumentlista er naturleg nok ikkje uttømmande, men gjev ei god oppsummering av det som i utgreiinga blir trekt fram som fordelar og ulemper ved ei eventuell kommunesamanslåing. Vi har gruppert verknadene i fire hovudområde:

- Økonomi
- Tenesteproduksjon
- Demokrati og deltaking
- Nærings- og lokalsamfunnsutvikling

ARGUMENT FOR Å SLÅ SAMAN BOKN OG TYSVÆR

Økonomi

- Rundt 16 mill. kr i auka rammetilskot over ein 10-års periode etter samanslåinga
- Potensiale for 2-3 mill. kr i reduserte administrasjonsutgifter på årsbasis, der ei slik effektivisering frigjer ressursar/økonomi til tenesteproduksjon
- Gitt at befolkningsframskrivingane for Bokn og Tysvær under eitt (= Nye Tysvær) slår til, vil det kunne gje ein isolert auke i rammetilskotet på opptil 3 mill. kroner på årsbasis. Det vil truleg inntre alt godt før inndelingstilskotet vert trappa ned og etterkvart fell bort.
- Bokn vil framstå vesentleg mindre økonomisk sårbare innanfor ei større ”kommuneeining” ved m.a. i større grad vere sikra mot eventuelle ”eksterne sjokk” t.d. viss framlegget til nytt inntektssystem blir vedteke
- Gitt at befolkningsframskrivingane frå SSB slår til, er det grunn til å tru at skatteinntektene til Bokn vil bli redusert ein del

Tenesteproduksjon

- Einskilde deler av tenestetilbodet vil få betre kompetanse. Dette gjeld truleg i fyrste rekkje smale og vanskelege saksområde
- Rundt 2,5-3 mill. kr (grovt anslag) i reduserte utgifter til administrasjon.
- Det blir større avstand mellom innbyggarane og dei som handsamar sakene. Dette vil redusere habilitetsproblemet.
- Ein liten kommune som Bokn der alle kjenner alle, fører lett til inhabilitet på grunn av kjennskap og venskap i sakshandsaminga. Dette kan og føre til at ikkje alle blir handsama likt.
- Sikring av rettigheitar for innbyggarane innanfor barnevern, opplæring, helsetenester osb stiller mellom anna krav til kapasitet, kompetanse og avstand mellom klagar og sakshandsamar. Desse krava er lettare å ivareta i ei større kommune enn i ein liten kommune.
- Ein vil redusere det demokratiske underskotet som stadig auka interkommunalt samarbeid fører til

Demokrati og deltaking

- Kommunikasjonsmønsteret og infrastrukturen i regionen fører Tysvær og Bokn nærare kvarandre og aukar kjensla av felles identitet.
- Ein større kommune vil få større reell makt i lokalpolitiske spørsmål

Nærings- og lokalsamfunnsutvikling

- Større kapasitet og kompetanse innanfor arealplanlegging
- Større økonomiske ressursar til rådvelde
- Større evne til å møte nye utfordringar, mellom anna å bli ein meir aktiv aktør overfor dei nye regionane som kjem i staden for fylkeskommunane.

• Samordning av arealplanlegginga i søndre del av Tysvær og Bokn • Bokn kan bli tilført nye kreative idear • Jantelova vil i mindre grad legge hindringar i vegen for næringsutvikling på Bokn • Avtala mellom Bokn og Tysvær sikrar boknarane ein god start i ein ny kommune • Nye Tysvær vil få ein mykje meir robust næringsstruktur enn det Bokn har med høg arbeidsløyse og stor sårbarheit • Kommunane inngår i ein felles bustad- og arbeidsmarknad. Dette tilseier sterk grad av felles interesser når det gjeld utviklingsstrategi • Ein ny Tysvær kommune vil ha mykje større økonomiske ressursar til å møte utfordringar når gjeld tilrettelegging av areal og annan infrastruktur • Kommunane har komplementære ressursar[7] for næringsutvikling som det er viktig å sjå i samanheng. Dette fører òg til behov for felles arealplanlegging med god kompetanse • Større evne til å delta i partnarskap av ulike slag. Dette gjeld t.d avtaler med overordna myndigheitar, med næringsorganisasjonar og store bedrifter.

ARGUMENT MOT Å SLÅ SAMAN BOKN OG TYSVÆR
Økonomi
• Bortfallet av inndelingstilskotet i samband med ei evt. samanslåing, vil gje eit inntekstap på rundt 10 mill. kr på årsbasis • Garantien eller føringa om at ingen skal seiast opp som fylgje av ei eventuell kommunesamanslåing, svekkar potensialet for reduserte utgifter og dermed mogleghetane for auka økonomisk handlefridom • Dagens politiske regime synes å vere innstilt på at kommunane skal ha gode økonomiske vilkår sjølv om dei er små (jf m.a. den kraftige auken i regionaltilskotet etter regjeringsskiftet).
Tenesteproduksjon
• Tilgjenge til einskilde tenester vil dårlegare for folk på Bokn • Det blir større avstand mellom kommuneleiinga og innbyggarane • Sakshandsamarane vil kunne ha mindre lokalkunnskap
Identitet, demokrati og deltaking
• Tysvær og Bokn har historisk sett nokså ulik identitet • Større avstand mellom innbyggarane og politikarane • Svekka tillit til politikarane og redusert demokratisk deltaking

[7] Med det meiner vi at Bokn har ressursar som ikkje Tysvær har. Dette gjeld mellom anna god tilgang til sjønære område, fritidsområde og potensial for turismeutvikling.

Nærings- og lokalsamfunnsutvikling
• Lokalsamfunnsmobiliseringa kan bli mindre • Bokn som lokalsamfunn vil bli mindre synleg • Bokn har ressursar for næringsutvikling som gjer dei ”konkurransedyktige” framover (dette vil òg vere eit FOR-argument) • Bokn som stad kan bli mindre synleg • Nye vegsamband vil gjere Bokn meir attraktiv som lokaliseringsstad i framtida